

Kansallinen terveysindeksi aikuisväestön hoidontarpeen arvioinnin ja ennakoinnin perustana

Loppuraportti KKRL-tutkimushankkeesta 1.8.2021–31.1.2024

31.1.2024, THL

Päivikki Koponen, Elsi Lindell, Sonja Lumme, Pekka Jousilahti, Seppo Koskinen

[Tiivistelmä \(julkaistavaksi Kelan sivuilla\)](#)

Hankkeessa on kehitetty Kansallisen terveysindeksin tietokokonaisuus, joka kuvaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä sosiaaliturvaetuksien tarvetta kuormittavimpien sairausryhmien ja terveysongelmien sekä työkyvyttömyyden osalta. Tiedot auttavat myös toimenpiteiden kohdentamisessa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyössä. Tietokokonaisuus sisältää sekä sairastavuusindeksin ja sen sairausryhmittäiset osaindeksit, että työkyvyttömyysindeksin ja sen osaindeksit, joita koskevat tiedot vuosille 2017–2019, 2018–2020 ja 2019–2021 on julkaistu vuonna 2023.

Sairastavuusindeksi sisältää 10 sairausryhmää. Sen osaindeksit kuvaavat syöpien, sepelvaltimotaudin, aivoverisuonitautien, tuki- ja liikuntaelinten sairauksien, vakavien mielenterveyden häiriöiden, tapaturmien, muistisairauksien, keuhkosairauksien, diabeteksen ja alkoholisairauksien yleisyyttä. Sairastavuusindeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on kyseisen sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden ja elämänlaadun sekä sote-palvelukäytön kustannusten kannalta.

Työkyvyttömyysindeksissä on kolme osiota: työkyvyttömyyseläke, sairauspäiväraha ja ammatillisen kuntoutuksen myönteiset päätökset. Työkyvyttömyysindeksissä voi tarkastella väestön työkyvyttömyyttä kaikissa osioissa yhdessä. Osioita voi lisäksi tarkastella erikseen osaindeksinä.

Terveysindeksiluvut kuvaavat hyvinvointialueiden ja kuntien väestön terveyttä ja työkykyä suhteessa koko maan tasoon (koko maa = 100). Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus tai työkyvyttömyys alueella on. Indeksistä on tuotettu sekä ikävakioidut että -vakioimaton versio. Ikävakioidut tulokset häivyttävät ikärakenteiden vaikutukset, joten tulokset soveltuvat alueiden väliseen vertailuun. Ikävakioidun indeksi kuvaa alueen todellista sairaus- ja työkyvyttömyystaakkaa.

Hankkeen aikana on keskitytty tietotuotannon kehittämiseen ja alueiden väliseen vertailuun, mutta tutkimusosuudessa on analysoitu myös väestöryhmien välisiä eroja, joista tuloksia julkaistaan myöhemmin erillisissä artikkeleissa. Indeksitiedot päivitetään jatkossa vuosittain, seuraavan kerran keväällä 2024. Kansallisen terveysindeksin kehittämiseksi ja arvioimiseksi tutkimusta jatketaan muulla rahoituksella THL:ssä ja Kelassa.

Julkaisut

Koponen Päivikki, Lindell Elsi, Sarnola Kati, Luoto Riitta. Kansallinen terveysindeksi 2019–2021: Hyvinvointialueiden väliset erot sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä ovat samansuuntaisia: paras tilanne Uudellamaalla ja Pohjanmaalla. THL Tilastoraportti 30/2023, <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023052547865>

Verkkosivustot (THL):

<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kansallinen-terveysindeksi>

<https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/sairastavuus-ja-tapaturmat/kansallinen-terveysindeksi>

Indikaattorit Sotkanet tietokannassa <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=846>